

[Inkoop 4/2009/LNAG]

[tekst: Daniëlle Kraft]

Rol assortimentscoördinator in patiëntveiligheidsbeleid Werk aan de winkel

Ziekenhuizen, zorgverleners, inspectie en overheid hebben de patiëntveiligheid hoog op de agenda gezet. Lag de focus lange tijd op kwaliteitsborging, sinds vorig jaar gaat de aandacht vooral uit naar het voorkómen van schade, ongelukken en fouten. Aanschaf en een veilig gebruik van apparatuur en medische hulpmiddelen spelen hierin een niet geringe rol. Werk aan de winkel dus voor de assortimentscoördinatoren in de ziekenhuizen.

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) luidde in 2007 de noodklok naar aanleiding van een onderzoek dat op initiatief van de Orde van Medisch Specialisten was uitgevoerd naar de patiëntveiligheid in de Nederlandse ziekenhuizen. De cijfers waren schokkend: van de jaarlijks ruim 1,3 miljoen opgenomen ziekenhuispatiënten is in 5,7% van de gevallen sprake van ‘onbedoelde’ schade en in 2,3% van ‘vermijdbare’ schade. Het rapport spreekt van 30.000 vermijdbare fouten per jaar, 1735 onnodige sterfgevallen en een extra kostenpost van € 167 miljoen per jaar voor de gezamenlijke ziekenhuisbudgetten. Uit een vervolgstudie blijken vooral menselijke fouten en organisatorische oorzaken een rol te spelen. In circa 15% van de incidenten is techniek of materiaal (mede)oorzaak van vermijdbare schade. Het kan daarbij gaan om haperende apparatuur, maar ook om verkeerd gebruik ervan, een lege accu, zoekgeraakte hulpmiddelen of niet tijdig bijbesteld materiaal.

In de zomer van 2007 presenteerden betrokken partijen in de zorg het Veiligheidsprogramma ‘Voorkom schade, werk veilig’. Hierin is afgesproken in vijf jaar tijd het aantal gevallen van vermijdbare schade tot de helft terug te brengen. Dit doel is opgehangen aan tien topitems, met elk een hoog vermijdbaar risicogehalte, zoals ziekenhuisinfecties na een operatie en medicatiegerelateerde fouten.

Wezenlijke bijdrage

De toegenomen aandacht voor patiëntveiligheid biedt assortimentscoördinatoren in de ziekenhuizen vooral uitdagingen, stelt Janny Bisschop, assortimentscoördinator medische middelen in de Isala Klinieken in Zwolle. “Wij kunnen er wat de aanschaf en toepassing van apparatuur en disposables een wezenlijke bijdrage aan leveren. De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft onze rol tijdens het laatste jaarcongres over patiëntveiligheid indirect ook nog eens onderstreept”, zegt ze. “De IGZ ziet een stevige rol voor de inkoopafdelingen van de ziekenhuizen weggelegd. Dat maakt ons als assortimentscoördinatoren automatisch medeverantwoordelijk, omdat wij in principe altijd bij nieuwe aanschaffingen worden betrokken.”

Juist nu kan de assortimentscoördinator zich waarmaken.

Juist nu de patiëntveiligheid in de ziekenhuizen zo nadrukkelijk van alle betrokkenen prioriteit krijgt, kan de assortimentscoördinator zich volgens Janny Bisschop waarmaken. “Onze kracht is onze brede *scoop*. We weten wat erop de markt is, we weten hoe de markt werkt, we kennen de fabrikanten en leveranciers en we weten waar we bij bestellingen uit oogpunt van veiligheid – inclusief veilige toepassing – op moeten letten. Daarnaast hebben we onze input vanuit de zorgverlening in huis. Dat zijn de gebruikers. Ook de tien items in het Veiligheidsprogramma zien we als input. Dat alles komt samen in het opstellen van

programma's van eisen voor de afdeling Inkoop, bij de introductie van nieuwe middelen en bij de evaluatie van de toepassing ervan.”

Leveranciers en fabrikanten zijn volgens Janny al goed doordrongen van de aanscherping van het patiëntveiligheidsbeleid. “Ze weten dat wij meer van ze verlangen dan een doos naar binnen schuiven. We willen dat ze meedenken en instructies, scholing en ondersteuning verzorgen, opdat de middelen optimaal en veilig worden gebruikt. Dat is een eis van onze kant.”

Alle ruimte

Het Zwolse Isala ziekenhuis heeft zich tot doel gesteld het veiligste ziekenhuis van Nederland te worden, vertelt Janny Bisschop. Zij en haar collega Nienke de Wilde willen die ambitie graag helpen realiseren. De assortimentscoördinatoren krijgen hier intern alle ruimte voor.

“Isala heeft een eigen Centrum Patiëntveiligheid, dat scheelt”, zegt Janny.

In het kader van het Veiligheidsprogramma ‘Voorkom schade, werk veilig’ maakt Janny in de Isala Klinieken deel uit van de Werkgroep Infusietechnologie en is ze tevens lid geworden van de Werkgroep Beschermingsbehoefte, die aanbevelingen doet op het gebied van het veilig fixeren van patiënten. “Ik kan vanuit mijn ervaring in de zorg en mijn specifieke kennis over medische middelen actief meedenken over beleidszaken. We praten in multidisciplinair verband over risico's, procedures, richtlijnen, maatregelen en materialen. Over het hygiënebeleid op de OK bijvoorbeeld, dat in het kader van de preventie van wondinfecties tegen het licht wordt gehouden.” Behalve in werkgroepen draaien Janny en haar collega ook mee in projecten, zoals het project (veilige) naaldcontainers, het project hulpmiddelen voor obesitas patiënten en het (mega)project bedden. “Goede, veilige bedden en matrassen, daar moet je echt zó goed over nadenken voor je die aanschaft”, zegt ze.

Feedback

Signalering, meting, registratie en analyse van incidenten (en klachten) vormen de basis van een effectief patiëntveiligheidsbeleid én van een goed inkoopbeleid. Meldingen via ziekenhuiscommissies als de MIP (Meldingen Incidenten Patiëntenzorg), VIM (Veilig Incidenten Melden) en FOBO (Fouten, Ongelukken en Bijna-Ongelukken) kunnen de assortimentscoördinator belangrijke feedback opleveren. Daarnaast moet de assortimentscoördinator volgens Janny Bisschop oog hebben voor de veiligheid van materiaal en apparatuur voor medewerkers. “Als je het over patiëntveiligheid hebt, heb je het over een veilig ziekenhuis voor patiënten, medewerkers en bezoekers”, legt ze uit. Zo is Isala onlangs overgestapt op veilige infuusnaalden, nadat een aantal medewerkers zich had geprikt. “We konden de herkomst van de naalden niet met zekerheid achterhalen, dus was een mogelijke HIV-besmetting niet uit te sluiten. Er zijn voorzorgsmaatregelen getroffen, zoals medicatie, om de betreffende medewerkers en anderen in hun omgeving, onder wie patiënten, te beschermen. De medewerkers bleken uiteindelijk niet besmet, maar het laat wel de reikwijdte van het begrip veiligheid zien.”

[kadertje]

Boekje ‘Als het misgaat’

Op 30 juni jl. is door het Centrum voor Patiëntveiligheid Isala het eerste exemplaar uitgereikt van het boek *‘Als het misgaat, over openheid na een incident’*. Het is een praktische handreiking voor zorgverleners en -managers die te maken krijgen met een (bijna)incident. Het boekje kost € 4,95 (incl. btw/verzendingkosten). Bestellen: e-mail centrumpatientveiligheid@isala.nl, tel. 038-424 47 95.